

*Укытучы – белем,
моң язың,
Кеше микән
🔊 олы остазың.*

Мәхмүт Хөсәен

“Жир йөзөндөгө иң-иң матур теләкләрне кемгә багышларга дип сорасалар, мин, башымны иеп , үзенә бик күп йөрәкләрне әсир иткән **Укытучыга дияр идем ”.**

(Лена Шагыйрьжан)

“Укытучылар** һәм мәктәп хезмәткәрләре – сезнең эшегезне дәрәс юлга куючылар. Шунның өчен аларның әмерләрен жиренә житкереп үтәгез, тыйган эшләренә якын бармагыз” .**

(Риза Фәхретдин)

“Укытучы** һәм тәрбияче булып туарга кирәк; алар белән тумыштан бирелгән сәләт идарә итә”**

(Лев Толстой)

Тема:

Ия белән хәбәр

арасында сызык

Максат:

1. Жөмлө кисәкләре турында белемнәрне актуальләштерү; ия белән хәбәр арасында сызык кую очраklarын тикшерү .

2. Укучыларның телдән сөйләм осталыгын, логик фикерләү сәләтен үстерү.

3. Укытучыларга карата игътибарлылык, ихтирам һәм алар белән горурлану хисе тәрбияләү.

- ❖ **Белем - бәхет ачкычы, дәрәжәнең баскычы.**
- ❖ **Уку – энә белән кое казу.**
- ❖ **Сүз – күңелнең көзгесе.**
- ❖ **Хезмәте каты – жимеше татлы.**
- ❖ **Китап - белем чишмәсе.**

Ия белән хәбәр арасына сызык кую очраклары

Жөмләнең хәбәре баш килештәге исем, сан, алмашлык һәм исем фигыль белән бирелсә, ия белән хәбәр арасына сызык куела.

- Мәсәлән:** 1) Бар булган һөнәрләрнең башы – укытучы.
2) Ул – тәҗрибәле белгеч.

Хәбәр составында төрле көчәйткеч кисәкчәләр дә булырга мөмкин. Сызык бу очракта да куела.

- Мәсәлән:** 1) Яз – яз инде ул.
2) Шигърият - үзе жыр ул.

Искәрмә!

Ия күрсәтү алмашлыгы белән белдерелеп, хәбәрдән соң килсә, сызык куелмый: Әтиемнең иң олы апасы бу.

Исем хәбәргә ярдәмче фигыль яки кисәкчә, бәйләк өстәлеп килсә, ия белән хәбәр арасына шулай ук сызык куелмый:

Иң кадерле нигъмәт су икән.

арасында сызык куярлык итеп жөмлөлөр
төзергә.

1 вариант: 2010 , Укытучы , ата-ана,
тәрбияләү, бурыч;

2 вариант: көз, вакыт, муллык, хезмәт, жимеш,
тырышлык;

3 вариант: урман, һава, чыганак, табигать,
туган як, гүзәл;

4 вариант: бәйрәм, Сабантуй, мәйдан, милли
көрәш.

**Бирелгән сүзләрдән жөмлөләр төзегез,
тыныш билгеләрен куегыз һәм ия –
хәбәрнең асларына сызыгыз.**

1) байлык, ул, вакыт, хәзинә.

2) рухи, тел, дәвасы, ул, халыкның.

**3) милли балетына, берсе, Фәрит Яруллин,
нигез салучыларның, татар.**

4) иң беренче, милләтне, тел, милләт иткән.

**5) татар, нигез салучы, Салих Сәйдәшев,
композитор профессиональ, музыкасына .**

Тест тикшерү

1. *Безнең бабай бик юмарт.* жөмләсендә хәбәр нинди төргә керә.

А) **фигыль хәбәр**

Б) **сан хәбәр**

Ә) **исем хәбәр**

В) **сыйфат хәбәр**

2. *Туган телен кадерләгән халык кадерле булыр.* жөмләсенең баш кисәкләре...

А) **кадерләгән халык**

Б) **халык кадерле**

Ә) **телен кадерләгән**

В) **халык кадерле булыр**

3. *Китап - бакча ул , андагы язулар – шул бакчаның гөлләре.* жөмләсендә хәбәр - ...

А) **парлы**

Б) **кушма**

Ә) **гади**

В) **тезмә**

4. Кайсы жөмлөдө сызык (–) куела?

А) Су ( ) дөнъяның иң кыйммәтле байлыгы.

Ә) Без ( ) сигезенче сыйныф укучылары ( ) төрле югары уку йортларына укырга керергә эзерләнәбез.

Б) Дусты бүлэк иткән китап аңа ( ) ягъни Маратка ( ) бик ошады.

В) Югарыда ( ) агач башларында ( ) салават күпере күренә.

5. Кайсы жөмлөдө сызык (–) куелмый?

А) Тел ул ( ) халыкның рухи дэвасы.

Ә) Бу ( ) минем өчен ( ) бик кызыклы һөнәр булып тоелды.

Б) Укытучы һөнәре ( ) мактаулы һәм жаваплы һөнәр.

В) Ялган сөйләү, гайбәт, саранлык, ялкаулык ( ) тискәре сыйфатлар.

Жаваплар

1- Ә

2- В

3- Ә

4- А

5- Ә

Укытучым

Сез дөнъяда- иң белемле кеше,

Дөнъяда Сез - иң таләпчән кеше

Сезнең дәрес- тормыш ачкычы.

Таләпчәнлек – тәртип юлдашы.

Иксез-чиксез фәннәр киңлегендә

Тәртип булган җирдә тормыш ма

Маяк бит Сез, әйдәп баручы.

Зур уңышка ачыла юл башы.

Безнең өчен Сез - иң ягымлы кеше,

Йомшак сүзле, изге күңелле.

Белем орлыкларын җайлап кына,

Өләшүче дә ул - Сез түгелме!?.

Кайгыртучан да Сез, ә без һаман,

Белемле дә, кайгыртучан да Сез,

Мәшәкәтләр табып торабыз.

Таләпчән дә, һәрчак ягымлы.

Мәктәптә Сез - икенче әни безгә,

Күңел күгемдә Сез Укытучым-

Әни булгач, тыныч дөнъябыз.

Йөрәгемә иң-иң якыны.

